

VRIJ

BRIEF

LEVEN - VRIJHEID - EIGENDOM

ABSOLUTE RECHTEN VAN HET INDIVIDU

1986

* * * * *

Op het moment dat u dit nummer van de VRIJBRIEF ontvangt, zijn de meeste mensen 1985 al weer bijna vergeten. En net als we in ons vorige nummer tevreden terugkeken op dat jaar, zo kijken we nu vol verwachting naar wat dit komend jaar ons gaat brengen.

De VRIJBRIEF wordt vanaf nu geproduceerd door Walther van Hulten. Dat betekent dat er nieuwe ideeën een kans krijgen, oud onkruid makkelijker gewied kan worden, en dat u vanaf nu ook rechtstreeks met Walther contact kunt opnemen als u wensen, verlangens of opmerkingen hebt.

1986 belooft weer een zeer interessant jaar te worden. Er zijn nu al een hele serie plannen, en we nodigen u graag uit om daaraan deel te nemen. Deze worden in de "Agenda" en in verschillende artikelen aangekondigd. Hier wil ik alleen noemen: de Conventie in Stockholm in Augustus, het TREFPUNT in Utrecht op 12 April, het Studie Weekend van LSC in het najaar, en de regelmatige Kringbijeenkomsten en vergaderingen van LSC.

Er wordt een speciaal nummer van de VRIJBRIEF gemaakt, genoemd het INTRODUCTIE-NUMMER, dat ook gebruikt kan worden om het Libertarisme onder de aandacht van uw relaties te brengen. We zouden het op prijs stellen als u ons wilt opgeven hoeveel extra exemplaren daarvan u wilt hebben (f.l.- / BF.18 per stuk). Dit geeft ons dan een idee hoeveel we moeten laten drukken.

Onlangs bereikte ons het bericht dat het objectivistische instituut: "The Ayn Rand Institute" nu ook op grote schaal in de openbaarheid gaat komen. Ik vind dat goed nieuws. Ik geloof nog steeds dat "objectivisten" en "libertariërs" elkaar veel te bieden hebben en dat ze samen veel kunnen bereiken.

Op dit gebied zou mijn wens voor 1986 zijn dat zoveel mogelijk Libertariërs de zeven deugden van Ayn Rand in praktijk trachten te brengen:

Onafhankelijk van wie dan ook, **integer**, **rationeel**, gaan denken, hoe we op een **eerlijke**, **rechtvaardige** wijze **productief** kunnen zijn, om ons leven gelukkiger te maken.

Het kan niet anders, of dit moet in 1986 leiden tot een gevoel van **voldoening**, dat we het goed gedaan hebben, en dat we de weg naar de toekomst met vertrouwen kunnen vervolgen.

H.J.J.

De VRIJBRIEF geeft U een antwoord op onderstaande vragen door U regelmatig te informeren over **Libertarisme/Objectivisme** en gelijksoortige levensbeschouwingen.

U krijgt informatie over mogelijke tegenmaatregelen, over libertarische acties, publicaties en gebeurtenissen in binnen- en buitenland.

Het **LIBERTARISME** is een wereldbeweging die werkt aan de bouw van een vrije wereld waarin vrede is; een wereld waarin de betrekkingen tussen alle mensen tolerant en vrijwillig zijn, zonder geweld of dreiging met geweld en met respect voor elkaars eigendom; met een economisch systeem gebaseerd op vrijwillige overeenkomsten.

Leden en samenwerkende organisaties streven dit doel na door onafhankelijke acties, waarvoor ieder zijn eigen vrij gekozen strategie volgt.

Door het verstrekken van informatie over gebeurtenissen in de libertarische beweging draagt de VRIJBRIEF bij aan een groter rendement en coördinatie van deze acties.

Wij bieden U een **FORUM** waar U Uw eigen libertarische visie kunt verkondigen en waar U antwoord kunt geven op de mening van anderen. (Artikelen zijn voor verantwoording van de schrijver)

Via de VRIJBRIEF hebt U een band met gelijkgezinde personen in de Benelux (en daarbuiten), die allen streven naar een betere wereld met **Vrijheid**, **Rechtvaardigheid** en **Vrede**.

Waarom verliest U steeds meer Uw vrijheid?
Waarom wordt U steeds meer afhankelijk van de overheid?

Maandblad No. 95/96
jan./febr. 1986

WIE IS DE KLASSEVIJAND ?

door

C. Hocepied

1. de aantrekkingskracht van het Marxisme

Meer dan 100 jaar na zijn overlijden blijft K. Marx nog een grote aantrekkingskracht uitoefenen op de intellectuelen, zowel in België als elders. Zijn economische analyse was nochtans onvolledig en in menig opzicht onjuist. Vanwaar dan die blijvende interesse?

De eerste en meest voor de hand liggende verklaring is het rudimentaire schema dat zijn epigonen van zijn werk overgehouden hebben: de economie zou een strijdperk zijn waarin de machtigen (de eigenaars van de productiemiddelen) de zwakkeren (het proletariaat) uitbuiten (de zogenaamde meerwaarde theorie). Die theorie kan als volgt schematisch samengevat worden: indien W de marktwaarde van de goederen voorstelt die in een onderneming geproduceerd zijn, dan is die waarde $W = k+a+m$, waarin k staat voor het aangewende kapitaal (gebruikte grondstoffen en afschrijvingen), a voor de geleverde arbeidskracht uitgedrukt door de loonkost en m voor het verschil: de meerwaarde. Die meerwaarde (de winst) komt alleen aan de eigenaars ten goede en is derhalve de maatstaf van de uitbuiting van de arbeiders. De Marxisten bepalen dan ook de graad van uitbuiting van de werknemers door de verhouding m/a . Enkel de socialisering (of de onteigening) van de productiemiddelen, waarbij de eigenaars het recht op die meerwaarde wordt ontzegd, zal aan die uitbuiting een einde stellen.

2. van theorie naar praktijk

Dit simpele schema is aantrekkelijk in meer dan een opzicht.

a) het zet aan en rechtvaardigt elke actie tegen de huidige maatschappelijke ordening die de uitbuiting van de arbeidersklasse door op winst beluste particuliere ondernemingen in stand houdt. Een dergelijke ordening kan enkel onrechtvaardig en onrechtmatig zijn. Hoe zouden jongeren op zoek naar een humanistisch ideaal eraan kunnen weerstaan om aan de strijd tegen die ordening deel te nemen en zo aan de verwezenlijking van de marxistische heilsboodschap bij te dragen: de klasseloze maatschappij.

b) Het schema kan gemakkelijk aangepast worden aan de maatschappelijke evolutie: sedert de arbeidersklasse in onze westerse landen meer boodschap heeft aan de consumptiemaatschappij dan aan de verwezenlijking van een communistische samenleving, kon de theorie herschreven worden: onze arbeidersklasse behoort in feite tot de wereldburgerij die zich verrijkt door de uitbuiting van de derde wereld. De uitbuitingstheorie wordt dan geïllustreerd door de dalende ruilvoet van de internationale handel van de ontwikkelingslanden en door het verhaal van de multinationals die naar die landen trekken omdat de arbeiders daar nog uitgebuit kunnen worden, dank zij lage lonen en de steun van plaatselijke dictatoren.

c) Wanneer vermoldde "kapitalistische structuren" omvergeworpen worden, zoals in Oost-Europa, in Cambodja

of in Nicaragua en het communisme slechts armoede en repressie door de almachtige bureaucraten teweeg brengt, dan biedt het schema nog steeds een verklaring: de kapitalistische omsingeling die de bevrijdende revolutie wil omverwerpen en haar instrumenten: de CIA, de contra's etc.

3. Marx vergiste zich niet helemaal

Marx' schema is niet zo naïf als het lijkt. Elke maatschappij wordt immers gekenmerkt door machtstructuren, waarbij machtigen hun macht aanwenden om zwakkeren voor hun doeleinden te spannen. Tegen die ijzeren wet zijn twee theorieën ontwikkeld: die van de democratie, waarbij de machtigen hun macht moeten ontlenen aan een instemming van de zwakkeren, en de rechtsstaat, waarin iedereen gelijk is voor de wet en de machtigen onderworpen zijn aan de wet. In België pleegt men trouw te zweren aan beide theorieën. Is het dan nog mogelijk dat bepaalde klassen in België onderdrukt worden?

Aan de hand van de verdeling van de toegevoegde waarde van de ondernemingen is het mogelijk de uitbuitingsgraad bij benadering te bepalen. De toegevoegde waarde is het verschil tussen de input (grondstof, energie ...) en de output (omzetcijfer) van de ondernemingen. De nettowinst (de meerwaarde) bedroeg, wat de fabrieksnijverheid zonder de staalsector, betreft, 1,21% in 1981, 4,30% in 1982 en 5,79% in 1983. De loonkost bedroeg toen resp. 70, 68,1 en 63,2% van de T.W., zodat de marxistische uitbuitingsgraad als volgt evolueerde: 0,017, 0,005, 0,068 en 0,09, zodat, indien de winsten integraal aan de werknemers zouden zijn uitgekeerd, de lonen in de fabrieksnijverheid in 1980 1,7% hoger waren geweest, in 1981 0,5% hoger, in 1982 6,8% hoger en in 1983 9% hoger. Deze redenering is evenwel inaccuraat: van de winsten werd een deel gereserveerd en wat uitgekeerd werd, diende als vergoeding van de door de aandeelhouders ingebrachte geldmiddelen. De vraag rijst hier dus, of de aandeelhouders een vergoeding kregen die hoger lag dan de toenmalige intrestvoet. Hiervoor moet de netto-winst uitgedrukt worden in verhouding tot de eigen middelen van de ondernemingen (kapitaal en gereserveerde middelen): voor de primaire en secundaire sector tezamen bedroeg die verhouding in 1980 gem. 0%, in 1981 -2% en in 1983 3%. Die verhouding is enigszins scheefgetrokken omdat gemiddelden de werkelijkheid altijd vervormen en omdat de inflatie de vergelijking onmogelijk maakt. De netto-winst wordt immers uitgedrukt in Franken van het lopende jaar, terwijl de ondernemingen hun kapitaal niet indexeren en uitgedrukt blijft in Franken van 1960 of nog vroeger! Wel kan worden beweerd dat de rentabiliteit van de Belgische ondernemingen zeer beperkt is en geenszins de rente op overheidsleningen overtreft.

Indien de productiemiddelen in België genationaliseerd waren geweest, dan hadden de arbeiders nog minder loon in handen gekregen: de ondernemingen hadden immers gefinancierd moeten worden met geleend kapitaal dat gemiddeld duurder is dan aandelenkapitaal.

Wordt er dan niemand meer uitgebuit in België? Krijgen de werknemers dan loon voor werk, inclusief de meerwaarde? De communisten, en thans zelfs AGALEV*, beweren van niet en wijzen naar de enorme financiële lasten van de ondernemingen: die bedroegen 9,9% van de toegevoegde waarde in 1980, 13,5% in 1981, 13,2% in 1982 10,5% in 1983. De banken "parasiteren" dus op de productie voor meer dan een tiende van de toegevoegde waarde. De lonen zouden met 17% kunnen verhoogd worden indien geen intrsten betaald werden.

Zou de nationalisatie van de banken dit probleem oplossen? 98,3% van de door de banken geleende gelden zijn echter hun eigendom niet! De rol van de banken is immers te bemiddelen tussen spaarders en leners. De winst van de banken hangt dus af van het verschil tussen de ontvangen rente en de kostprijs van de deposito's: de rentemarge. Per 100 fr die de banken in 1983 in België uitleenden, hielden ze, na het betalen van de creditrente aan de spaarder en al hun andere kosten (personeel, gebouwen, belastingen ...), slechts 19 centiem over! Uitgedrukt tegenover hun eigen middelen bedroeg de winst 10,18%, dus minder dan de intrest op staatsobligaties in dat jaar (11,25%). De inflatie was toen 7,7%, zodat de rentabiliteit na inflatiecorrectie slechts 2,48% bedroeg. Een nationalisatie van de banken was dus - wel is waar zeer lichtjes - eveneens duurder uitgevallen voor de werknemers: staatsbanken hadden hun eigen kapitaal immers meer moeten vergoeden dan de banken hun privé-aandeelhouders. Anno 1983 waren dus ook de banken geen uitbuiters.

Blijft de rest van toegevoegde waarde: ca 20%. Hiervan ging in 1983 2/3 naar afschrijvingen en 1/3 naar belastingen. Afschrijvingen zijn gedane kosten voor het aankopen van machines en andere duurzame bedrijfsgoederen. Volgens MARX is het geen vorm van uitbuiting. Die auteur had het evenwel nooit over vennootschapbelastingen, die in 1883 niet bestonden! In 1983 bedroeg de opbrengst van de inkomstenbelastingen 111,5 miljard fr. of 2,68% van het BNP. Tegenover die uitgaven staat echter geen inbreng in het productieproces. Zou men niet veeleer hier van uitbuiting moeten spreken?

4 in het land der blinden ...

Het is hoogst eigenaardig dat de neo-Marxisten nooit hun objectieve studie van het feitenmateriaal zover gevoerd hebben, dat ze hun theorie aanpasten aan de werkelijkheid. Vooral omdat een oppervlakkige analyse reeds aantoonde dat de staat op veel meer beslag legt dan enkel de vennootschapbelasting.

Van de loonkost voor de ondernemingen die in 1983 62,1% van de toegevoegde waarde bedroeg, kreeg de werknemer immers maar een deel in handen. Hiervan werden eerst de patronale (24,07% en de werknemersbijdragen (12,07%) voor de verplichte sociale zekerheid afgetrokken. De belastbare bezoldigingen bedroegen daarna nog 70,87% van de loonkost voor de ondernemingen. Hiervan hielden de werkgevers in 1983 nog 444,6 miljard fr. bedrijfsvoorheffing in (10,7% van het BNP of 24,3% van de verdiende brutolonen die in 1983 1.829 miljard fr. bedroegen). De werknemers kregen dus 53,65% van de loonkost in handen.

Maar het is nog niet alles, in België is er immers een kapitaalbelasting: het gedeelte van de ontroerende voorheffing bracht in 1983 31,416 miljard fr. op, of 0,95% van het beschikbaar inkomen. Daarenboven is de ingehouden bedrijfsvoorheffing slechts een voorshot op de verschuldigde belastingen: in 1983 werd nog 55,323 miljard personenbelasting bijbetaald op de inkomsten van 1982 of 1,6% van het beschikbaar inkomen. In de veronderstelling dat die belastingen op dezelfde wijze op de ontvangen lonen wegen als op de andere inkomstensoorten, kon er in 1983 nog over 52,24% van de loonkost beschikt worden. De staat inde dat jaar nog 537 miljard fr. aan indirecte belastingen (BTW en aksijzen) of 19,6% van de gezinsbestedingen (2.740 miljard fr.). Hiermee rekening houdend, komt men tot de slotsom dat de werknemers slechts voor 42% van de loonkost aan goederen en diensten konden kopen.

De uitbuitingsgraad van de werknemers door de staat bedroeg in 1983 derhalve 1,38. Voor elke frank die de werknemer voor zijn bijdrage in het productieproces ontving, legt de overheid beslag op 1,38 fr. Zonder staatsinmenging zou het loon waarover beschikt kan worden dus bijna 2,4 maal hoger liggen. De marxistische analyse toegepast op de huidige maatschappij leidt dus tot libertarische conclusies.

5 de klassieke benadering bevestigt die conclusie

Klassieke economen die een subjectieve waardetheorie hanteren zullen volhouden dat de arbeiders niet uitgebuit worden. Ze ontvangen immers een loon voor hun arbeid die ze vrijwillig contractueel aanvaard hebben. Wanneer de nettowedde ten gevolge van de fiscale druk te laag uitvalt in vergelijking met de vergoeding die men meent te moeten ontvangen voor zijn "human capital", kan men immers een andere betrekking zoeken of werkeloos blijven. De aanwezigheid van Turkse en Noordafrikaanse gastarbeiders in ons land in die (te) laag betaalde betrekking bewijst dat dit verschijnsel zich inderdaad voordeed.

Daartegenover staat evenwel het groot aantal werklozen, waaronder vooral jongeren (zonder ervaring) en weinig geschoolde of oudere werkzoekenden. De bruto-bezoldiging, die ze in geval van aanwerving, aan de ondernemingen zouden kosten ligt veel hoger dan hun marginale productiviteit. Tevens is de brutoloonkost van vele werknemers nu reeds boven hun productiviteit. Dit blijkt o.a. uit de lage en vaak negatieve rentabiliteit van de ondernemingen en de vele faillissementen die eruit voortvloeien.

Het verschil tussen loonkost en productiviteit is een gevolg van de moeilijkheid om werknemers te ontslaan: lange opzegtermijnen, dure ontslagvergoedingen, wettelijke bescherming van syndicale vertegenwoordigers ...

Voor de economen van de klassieke school zijn de ware uitgebuite groepen dus de werklozen en de werknemers die hun positie niet kunnen verbeteren door te veranderen van werkgever. De uitbuiters zijn dan ener-

zijds de werknemers die hun verworven positie beschermd zien door de staat en vooral de staat die het verschil tussen brutoloonkost en nettowedde veroorzaakt en wetten uitvaardigt om verworven posities te handhaven.

6 waarom reageren zo weinig Belgen ?

De vraag waarom de reactie op de beschreven "uitbuiting" zo onbeduidend is, wordt reeds beantwoord door het hierboven geschetst gebrek aan overeenstemming. Volgens de meerwaardetheorie worden de arbeiders door de staat uitgebuit, terwijl volgens de klassieke economen het de werklozen en de rechtsonderhorigen wier recht op arbeid beknot wordt door dwingende bepalingen zijn.

Een ander antwoord is de democratie. In België worden de regeerders - dus de organisatoren van de hierboven beschreven "uitbuiting" - aangewezen bij algemene geheime verkiezingen. De democratische mythe, namelijk dat de minderheid de wil van de meerderheid moet aanvaarden, ondergraaft derhalve a priori even sterk elke reactie tegen de beschreven uitbuiting, als het elke contestatie voedt en versterkt in autocratische staten zoals Chili of Zaïre.

Een derde en de meest pertinente verklaring is dat die "uitbuiting" niet zo opvallend is als de voor 1983 berekende uitbuitingsgraad het zou laten vermoeden. Waar de feodale politieke elites hun lijfeigenen slechts marginaal onteigenden - één tiende van de productie - en hiervoor tijdens de verlichting hevig werden aangevallen, kan de huidige politieke elite zonder veel kritiek bijna de helft van de productie onteigenden omdat ze hiervan het grootste deel ristoranteert aan de bevolking. De Belgische overheid (incl. provincies en gemeenten) legde in 1984 beslag op 2.178 miljard FR. maar verdeelde hiervan 1.415 miljard aan de bevolking voor 80% in de vorm van uitkeringen en subsidies aan particulieren (o.a. aan werklozen, gepensioneerden, ziektekosten, toneel, studiebeurzen, ...) en voor 20% als subsidies en participaties in ondernemingen ... Daarnaast werd 65 miljard in het buitenland besteed (vooral ontwikkelingshulp). De overheid nam dus slechts 698 miljard Fr. voor haar rekening, waarvan 440 miljard uitgekeerd werd als intrest op de overheidsschuld en 144 miljard besteed aan openbare infrastructuurwerken (en dus ook in grote mate aan de bevolking toekwam). Blijft 114 miljard of 2,5% van de totale productie (BNP). Onze elite heeft blijkbaar minder nodig dan de feodale heersers.

7 democratie leidt tot totalitarisme

B. Bouckaert stelde de wisselwerking tussen democratie en herverdelen meesterlijk voor met de allegorie van het casino van de welvaartstaat in een artikel in het tijdschrift POLITIEKE DOORDOKUMENTATIE. Het past evenwel de essentialia te herhalen.

a) De democratische mythe is niet alleen de ideologische rechtvaardiging van de politieke markt, maar ook de enige vorm ervan: om de macht te behouden moeten de regerende politieke ondernemers immers bij de volgende verkiezingen nog een meerderheid van de kiezers blijven behouden.

b) Kiezen betekent niet een mandaat toekennen aan iemand die in de plaats van de kiezer de macht zal uitoefenen, maar wel door zijn stem de ondernemersploeg

op de politieke markt steunen, waarvan men meent dat ze het best onze morele en materiële belangen en verzuchtingen zal behartigen.

c) Conclusie: de dynamiek van de politieke markt leidt naar een uitbreiding ervan, naar een verdere socialisering: de politieke elites moeten immers steeds nieuwe voordelen toekennen of dwingende voorschriften ten gunste van bepaalde groepen uitvaardigen, met het oog op het behoud van hun electorale meerderheid.

d) Tweede conclusie: de meerderheid van de kiezers nooit mag bewust worden van het feit dat het verschil tussen wat hij betaalt en wat hij krijgt, negatief is. Dit heeft op zijn beurt een aantal gevolgen:

e) de openbare uitgaven worden steeds in belangrijke mate door geleend kapitaal gefinancierd. Dit blijkt duidelijk uit de nationale rekeningen: in 1984 bedroegen de consumptieve bestedingen van de overheid (lonen van de politieke mandatarissen en van de ambtenaren en de werkingskosten van de overheid) 16,4% van het BNP. Hiervan werd slechts 15% met belastinggelden bekostigd, de overige 85% werden geleend.

f) de overheid - of athans de "nomenklatura" - heeft er alle belang bij dat het aantal kiezers die aangewezen is op de staat voor hun inkomen zo groot mogelijk wordt: ambtenaren, werknemers van gesubsidieerde bedrijven, werklozen, gepensioneerden ... Hoeveel ze ook mogen inleveren, toch zullen ze netto meer overhouden dan wat ze moeten afstaan. Hoe groot hun ongenoegen ook is, toch zullen ze nooit echt het systeem waaraan de nomenklatura haar bestaansreden aan ontleend in vraag stellen. In het ergste geval zullen ze bepaalde vooraanstaande personages wegstemmen ten voordele van medespelers, die evenzeer dit systeem in stand willen houden.

g) Algemene conclusie: de democratie leidt door het spel van de politieke markt naar een toename van het aantal personen die rechtstreeks of onrechtstreeks ten laste van de overheidsbegroting leven en van de overheidsuitgaven. De rol van de staat in de maatschappij, zijn bestaansreden en het aantal supporters ervan wordt zo steeds omvangrijker. Van 1960 tot 1970 steeg de werkgelegenheid in de overheidssector in verhouding tot de totale werkgelegenheid met 16% en van 1970 tot 1983 met 41%. De productieve particuliere sector moet steeds meer bijdragen om die evolutie te financieren. Professor Degrauwe berekende dat meer dan de petroleumschok, het de belastingschok was van de moeilijkheden van de ondernemingen in de jaren 70. Die evolutie is nog niet ten einde: van 1980 tot 1984 steeg de fiscale druk nog verder met 6%.

De stijgende belastingdruk werd in belangrijke mate doorberekend is de prijzen, wat via de index opnieuw de loonkost deed stijgen en omdat de belastingen niet geïndexeerd waren, de belastingdruk verder verzwaarde. Die verzwaaring van de lasten deed weer de kosten van de ondernemingen stijgen een maakte een aantal producties onrendabel. Ook de financiering van de overheidsuitgaven via de kapitaalmarkt veroorzaakte een koststijging: n.l. door de "crowding out" en de hoge intrestvoeten. Daarom moest de overheid steeds meer tussenkomen om ondernemingen te steunen: de steun aan ondernemingen in de ruime zin van het

woord bedroeg in 1984 11,4% van de overheidsuitgaven buiten de intrestlasten of een stijging van 9% tegenover 1976. Die subsidiestroom naar de bedrijven is veel omvangrijker dan wat de bedrijven in de vorm van vennootschapsbelasting aan de overheid betalen. In 1983 lag het subsidiebedrag bijna 3x zo hoog als de opbrengst van de vennootschapsbelasting. Het zijn niettemin de verlieslatende openbare bedrijven die het grootste deel van de steun ontvangen. Het openbaar vervoer sloopte in 1982 ongeveer 100 miljard Fr. op, of 40% van alle subsidies aan ondernemingen.

8 Is er een weg terug ?

Op 15 september 1985 behaalden de sociaal-democraten nogmaals een verkiezingsoverwinning in Zweden. De conservatieven, die een liberaal programma voorstonden en met name de rol van de overheid wilden terugschroeven verloren vele kiezers, terwijl de liberalen die zeer behoudensgezind de rol van de overheid wilden behouden doch evenwel zonder de sociaal-democraten aan de top ervan hun zetelaantal bijna verdubbelden.

In Zweden werkt een derde van de actieve bevolking voor de overheid. Bij de verkiezingen van 13 oktober 1983 zal de PVV volgens de laatste peilingen 7 zetels verliezen (op 28). De verklaring lijkt niet zo moeilijk.

In België waren er op 30 juni 1984 2.827.419 loontrekkenden onderworpen aan de sociale zekerheid. Hiervan werkten 35,81% voor de overheid of de paraoverheid (ambtenarij, onderwijs, openbare kredietinstellingen, culturele sector, sociaal-medische sector), waaraan men nog een goede 6% mag optellen die voor de RTT, de NMBS, de RMI, de RLW en de BRT of RTBF werken. "Minder staat" aan die mensen verkopen lijkt hier even moeilijk als in Zweden.

De overige werknemers werken soms in ondernemingen die dank zij overheidssubsidies hun kop boven water houden of zijn collectivistisch ingesteld uit traditie of in reactie tegen de sociale verhoudingen in hun bedrijf. Daarnaast zijn er 500.000 werklozen die wegens systematisch tendentieuze duiding hun situatie vaak aan een falen van "het kapitalisme" wijten en familieleden die ten laste van voorgaande loontrekkenden leven. Daar de jongeren tussen 18 en 21 jaar vaak weinig besef hebben van de politieke markt, worden ze "geëlijmd" door andere meer affectieve thema's: milieu of raketten.

Het anti-interventionisme komt in feite op interventio-nisme neer (L.Claes). "Minder Staat" is in feite dezelfde staat maar waarvan de politieke elite als "leverancier van goederen en diensten" op de politieke markt andere bestemmingen kiest: de spaarders, de ondernemingen, de burgers ook zij die het niet nodig hebben. Het slagen van een ommekeer kan enkel als een even talrijke achterban tegen de inflatie van dwingende wetten en van de overheidsuitgaven verenigd kan worden als die van de voorstanders ervan.

De praktijk in België een reeks overheidsbetrokkingen via politieke benoemingen te bezetten - de Belgische nomenklatura - in het onderwijs, de administratie, de openbare kredietinstellingen, de magistratuur ... heeft voor gevolg dat vele partijmilitanten gewoon partijpolitiek actief zijn om een dergelijke benoeming binnen te rijden. Dit heeft voor gevolg dat de traditio-

nele regeringspartijen alle een collectivistische inslag hebben. "Minder Staat" echt willen toepassen zou een bloeding aan militanten betekenen.

9 De libertarische oplossing

Het lijkt me onmogelijk vertrekkende van een analyse van de politieke markt het blancostemmen te verdedigen. De politieke markt werkt niet helemaal anders dan de economische markt. Wat doet men als men het brood van de bakkers van zijn straat niet lust? Er zijn drie mogelijkheden: een bakker overtuigen anders zijn brood te bakken, zijn brood bij een andere bakker kopen of zelf een bakkerij starten. Niemand zal eraan denken geen brood meer te eten ... Hetzelfde geldt voor de politieke markt. Als men iets wil veranderen moet men zeker niet blanco of ongeldig stemmen, doch ofwel voor een andere politieke partij stemmen, ofwel een partij pogen te beïnvloeden, ofwel een nieuwe partij starten.

Dank zij de democratische mythe is de overheid, d.i. de politieke markt, waarop de meerderheid denkt de minderheid te verdrukken, echter zo sterk dat een minderheid, die de macht voor zichzelf wil uitoefenen, het enkel kan omverwerpen door een gewapende putch en de daarmee samengaande terreur. Dit is niet wat we willen. Laten we daarom participeren aan de politieke markt om er onze belangen te behartigen: n.l. het instellen van institutionele remmen die zouden verhinderen dat de volgende meerderheid onze vrijheid en onze inkomens onbeperkt zou kunnen aanslaan, zoals nu het geval is, en de vermindering van de "politieke klasse" zijnde het aantal loon- en uitkeringstrekkenden die enkel op de overheid aangewezen zijn voor hun levensonderhoud, en zo a priori het verkiezingsstelsel vervalsen.

MARTENS V heeft alleen minder onpopulaire maatregelen durven nemen zoals de devaluatie, de indexsprongen, de verhoging van de sociale bijdragen ... De werkingskosten van de nomenklatura geschiedde verder door leningen om het verschil tussen wat de overheid int en herverdeelt te verdeezelen. Met de budgetaire sanering zoals de politici een vermindering van de financiering van werkingskosten door leningen omschrijven werd zelfs geen begin gemaakt. Een verder uitstel is evenwel niet meer mogelijk daar de intresten op de overheidsschuld op hun beurt een steeds groter deel van de begroting beslaan. Het is daarom van cruciaal belang dat de sanering die er zal komen, hoe ook de Belgische regering na 13 oktober zal samengesteld zijn, niet met een verdere collectivisering (prijzenstop of verzwaring van de strijd tegen fiscale fraude als demagogische tegenprestatie) zou gepaard gaan en liefst wel met het invoeren van een aantal institutionele remmen. Het zijn de ondernemers op de politieke markt die hierover zullen beslissen. Geen enkele van de ondernemers zal evenwel onze eisen in acht nemen indien we geen potentiële doelgroep kunnen vormen op de politieke markt. De afwezige kiezer en de blanco-kiezer is geen doelgroep.....

* AGALEV = Anders Gaan Leven; Vlaamse "groene" politieke partij.

DEMOKRATIE :

WAT MOET DAT WORDEN ??

door

Martin Schenkels

Samen met een aantal anderen ben ik bezig met het oprichten van een Bond voor Direkte Democratie. U hebt het kunnen zien in de advertentie van het vorige nummer.

Er zijn nu libertariërs die zeggen: ja, maar waarom zou ik daar aan mee doen. Ik vind het systeem wat we nu hebben, en wat 'demokratisch' heet, niet goed. En daar achter aan: ik ben eigenlijk tegen democratie. Mensen die zo redeneren, gaan, bewust of onbewust, uit van het huidige systeem. Maar de vraag is, of dat eigenlijk wel democratisch is.

Het woord democratie betekent: regering door het volk. Naar mijn mening hoeft dat niet anti-libertarisch te zijn. Het ligt er maar aan, wat je verstaat onder 'regeren' en wat onder 'het volk'.

Ik versta onder regeren: 1e. het beschermen van de rechten en vrijheden van de inwonende individuen, 2e. het besturen. Dit besturen vat ik op als: organiseren van de administratie, cq. de registratie van gegevens betreffende de inwoners, en het organiseren van diensten om 1e uit te voeren.

Het registreren van gegevens mag alleen omvatten datgene wat noodzakelijk is binnen het kader van het beschermen van rechten en vrijheden van de inwoners. Registratie van allerlei andere gegevens valt buiten deze taak. De gegevens mogen verder alléén ten dienste staan van die taak; ze behoren niet aan allerlei derden te worden doorgegeven. Onder regeren vallen dan op nationaal niveau: de Ministeries van Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken, Justitie, Defensie en Algemene Zaken. Ingebouwd in dit laatste Ministerie van Algemene Zaken afdelingen Financiën, milieubeheer, etc. Voor de rest dient de regering zich nergens mee te bemoeien, vooral niet met economie. Nadrukkelijk dus géén Ministerie van Economische Zaken..!

"EEN DERGELIJKE FORM VAN DEMOKRATIE IS ZEER WEL IN OVEREENSTEMMING MET DE LIBERTARISCHE PRINCIPES."

Zoals U ziet een zeer beperkt aantal Ministeries, nl. die in de meeste westerse landen in de vorige eeuw ook bestonden; toen hadden we de zgn. 'nachtwakersstaat'. Of, om het anders te zeggen, de Minimale Staat. In een dergelijke staat

is de overheidsdwang minimaal, en voornamelijk of vrijwel helemaal alleen gericht op de bescherming van rechten en vrijheden van alle burgers. Naar mijn mening is een dergelijke vorm van democratie zeer wel in overeenstemming met de libertarische principes. Immers, er is een gegarandeerd eigendomsrecht, dat effectief bewaakt wordt door de combinatie politie & rechterlijke macht. Verder kan ieder volwassen individu zijn/haar leven inrichten en leiden volgens eigen vrije wil. Dit systeem kan georganiseerd worden volgens de methode van de Parlementaire Democratie. Echter, omdat juist de Parlementaire Democratie vanuit de Minimale Staat op een wanstaltige wijze is uitgegroeid tot het huidige bureaukratische en dictatoriale apparaat, is dit systeem niet goed genoeg. Zeker in Nederland bevat het systeem een indrukwekkende reeks ingebouwde fouten en tekortkomingen. Maar het belangrijkste is wel dat het een omweg-systeem is: de burgers kunnen niet rechtstreeks over zaken beslissen, maar kunnen alleen stemmen op personen, die dan namens hen over de zaken beslissen. Er is echter geen enkele steekhoudende reden om aan te nemen dat 'andere personen' meer recht zouden hebben ofwel meer capabel zouden zijn om over allerlei zaken te beslissen, dan de burgers zelf.

Een groot aantal burgers weet van veel zaken méér af dan de meeste leden van de Tweede Kamer. Voor de hand ligt dan ook om de burgers zelf direct over de zaken te laten stemmen cq. beslissen. Dat is dan het systeem van het referendum, op basis van volksinitiatief. Het beste voorbeeld hiervan is het systeem zoals dat in Zwitserland werkt. Bij ons zijn de politici degenen die beslissen, in Zwitserland zijn het altijd de burgers die beslissen en het laatste woord hebben. In Nederland is er dus geen democratie, maar een oligarchie. Een oligarchie van politici en hoge ambtenaren. Daarbij weer ondersteund door allerlei 'maatschappelijke organisaties' ofwel: vakbonden, werkgeversorganisaties en een netwerk van actiegroepen. De regering is altijd bezig met onderhandelen met allerlei standsorganisaties: b.v. met de SER, de Sociaal Economische Raad. Die bestaat uit vertegenwoordigers van o.a. vakbonden en werkgeversorganisaties. Dat onze regering steeds onderhandelt met zulke standsorganisaties, zelfs via een

wettelijk onderbouwd instituut als de SER, is zeer vreemd. In de oorspronkelijke blauwdruk van de parlementaire democratie komen die organisaties niet eens voor. Het is zeer vreemd: de burger mag slechts eenmaal in de 4 jaar stemmen, alleen op personen, maar die standsorganisaties kunnen week in week uit de regering onder druk zetten. De gewone burger is vele mijlen achtergesteld bij zulke organisaties, ondanks dat dat in strijd is met de blauwdruk van de parlementaire democratie.

In het door mij gepropageerde systeem van Direkte Democratie hebben die organisaties geen enkele inbreng meer: de Regering onderhandelt niet meer met wie dan ook. De Regering heeft alleen verantwoording af te leggen aan het hele volk: zij dienen ook alleen te doen wat volgens de uitslag van de referenda nodig is. Of de vakbeweging dat wel of niet leuk vindt, of de anti-kernenergielobby daar wel of niet tegen is, heeft geen enkele betekenis. In Nederland hebben wij een Grondwet, die reeds enige malen veranderd is. Daaraan is echter geen enkele gewone burger te pas gekomen. Als wij een echte democratie gehad zouden hebben, dan zou er over elk Grondwetsartikel apart een referendum gehouden zijn. Maar niks van dit alles. Over de wettelijke grondslagen van onze maatschappij heeft de bevolking niets te zeggen. Ik begrijp niet dat er één politicus is die nog durft te beweren dat er in Nederland democratie is ...!

De BDD streeft ernaar de parlementaire democratie om te zetten in een direktie democratie, een referendum-democratie met een Minimale Centrale Regering, van slechts 5 Ministeries. De rest dient gefaseerd te worden 'afgebouwd', waarbij levensvatbare en nodige delen dienen te worden geprivatiseerd en ontmonopoliseerd.

"...DIE NOG DURFT TE BEWEREN DAT ER IN NEDERLAND DEMOKRATIE IS...!"

Alle bevoegdheden van de Centrale Regering dienen opnieuw te worden vastgesteld en wel per referendum. Zoals :

- mag de regering staatsleningen uitschrijven cq. staatsschuld scheppen,
- mogen lagere overheden geld lenen,
- moet er wel een aparte ambtenarenstatus bestaan,
- mag de regering geld weggeven aan andere regeringen,
- moeten er wel buitenlandse ambassades in ons land zijn van dictaturen,
- mag de regering zich op enigerlei wijze bemoeien met de situaties en problemen in andere landen,
- moet de leiding van de Centrale Bank worden gekozen via referendum,

- moet het monopolie op de gelduitgifte van de Centrale Bank worden opgeheven,
- mag de Centrale Bank de bevoegdheid houden om de rente te manipuleren,
- moet het Defensieapparaat worden gereorganiseerd en worden opgezet

**"ZONDER ORGANISATIE
BEREIKT MEN NIETS."**

volgens economische principes en een vrijwilligersstelsel.

Over deze en andere vragen wordt binnen de libertarische beweging al gepraat, soms al heel lang. De bedoeling van de BDD is dat dit nu ook gaat gebeuren met mensen van BUITEN de libertarische beweging. Van de BDD kan iedereen lid worden die het huidige systeem niet goed vindt: ik schat meer dan de helft van de bevolking. De discussies kunnen dan eindelijk over een groter 'gebied' worden gehouden: bij tal van mensen zal dit in vruchtbare aarde vallen. Nu draaien de libertariërs teveel in eigen kring rond: bovendien is er een teveel aan negativisme en een te weinig aan positieve voorstellen. Daarbij is belangrijk het begrip organisatie: zonder organisatie bereikt men niets.

Ik weet dat dit een heet hangijzer is onder libertariërs. Maar kijk naar onze 'tegenstanders', zij zijn allemaal veel beter georganiseerd dan wij. Verder is het belangrijk dat we een eigen gebouw krijgen: niet alleen is dit in belastingtechnisch opzicht interessant, maar we kunnen dan ook eens wat aan duurzame reclame en public-relations gaan doen. Nu zijn wij in de maatschappij 'verborgen' en moeten anderen te veel moeite doen om ons te vinden.

De BDD is een trein die op de rails staat. Die rails gaat twee kanten uit: naar de kant van de dictatuur en naar de kant van een vrije samenleving. Libertariërs kunnen de trein in gang zetten in de richting van de vrije samenleving. Als ze het niet doen, zullen anderen de trein in gang zetten, wellicht in de verkeerde richting. Maar waarom zou U dat toelaten? Spring op de trein - wordt lid van de BDD. Meld U aan ...

(Adv.)

LIBERTARISCH BOEKCENTRUM

Postbus 336 - 2100 AH Heemstede

Bezoeken? Informatie? Bel 023 - 29 09 41.

"Specialist in vrijheid sinds 1975!"

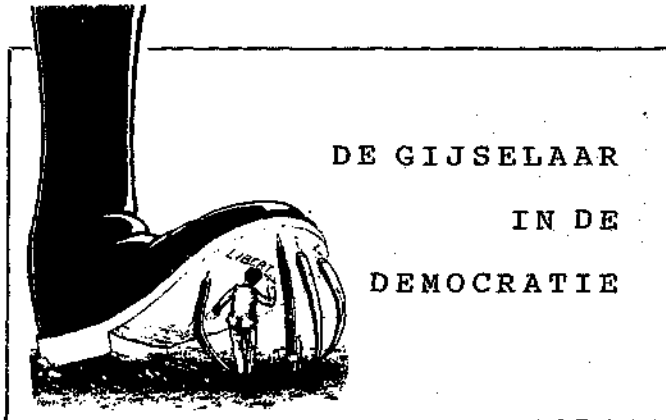
Het artikel Martin Schenkels maakt een beetje duidelijker wat de BDD wil. Omdat zij in de richting werkt van minder overheidsdwang, staan we er niet onsympathiek tegenover.

Maar als Libertarier zie ik er toch nog zoveel bezwaren tegen, dat ik meen dat de BDD nog lang niet op de goede weg is. Naar mijn mening zitten er verkeerde stellingen en tegenstrijdigheden in het artikel, en dus ook in de opzet van de Bond. Het zou jammer zijn als er door een onjuiste, niet-principiele aanpak al die moeite al bij voorbaat tot een mislukking gaat leiden.

Bij voorbeeld ga ik wel akkoord met: "regeren is het beschermen van de inwonende individuen.", maar niet met: "regeren is het besturen van diezelfde individuen. (mijn onderstreeping).

Dit kan leiden tot een aantal tegenstrijdigheden over : ministerie van financiën, milieubeheer, verantwoording aan het hele "volk", centrale bank, e.d. We willen u, lezer, echter niet het gras voor de voeten wegmaaien, maar vragen u om desgewenst zelf uw mening te uiten. Wij zullen daar in onze kolommen graag plaats voor maken.

H.J.J.

KINDEREN

In zijn artikel "Zijn er nog Libertariërs?" stelt Gilbert de Bruycker mijns inziens terecht dat de macht de vrijheid bedreigt. Dat mensen uit emotionele overwegingen naar de macht grijpen is natuurlijk ook waar. Zijn illustratie, namelijk dat uit emotionele overwegingen mensen gedwongen zouden kunnen worden hun kinderen te onderhouden, lijkt me niet juist. Mensen dienen hun kinderen te onderhouden op goed libertarische gronden, namelijk dat ze het leven van een ander mens niet mogen schaden door middel van agressie, en dat ze, als ze dit wel doen, de schade moeten vergoeden.

Een Libertariërs mag met eigen middelen een schiettuig bouwen, en daarmee gaten in eigen huis en/of lichaam schieten. Als hij gaten produceert in het huis en/of lichaam van zijn buurman dan moet hij deze schade vergoeden. Als hij de buurman zodanig benadert dat deze gedwongen is zijn bed te houden, en afhankelijk is geworden, dan lijkt het me redelijk dat hij minstens de inkomensderving en de ziektekosten vergoedt. Hij kan er zich niet vanaf maken door de buurman dan maar helemaal dood te schieten of te laten verhongeren. Natuurlijk mag hij iemand anders zoeken die bereid is de last van de zorg voor de buurman over te nemen.

Het voorwerp (schiettuig) is door iemand gemaakt en deze is verantwoordelijk voor de werking ten opzichte van andere mensen. Deze mensen zijn "gegeven", in die zin dat het niet van belang is waar ze vandaan komen, of wie ze zijn. Ze zijn er gewoon. In libertarische discussies worden objecten gezien als eigendom, dat wil zeggen gemaakt (of gekocht met eerlijk verdiend geld) en mensen als gegeven.

Kinderen nemen op dit punt mijns inziens een aparte positie in. Ze "zijn" er niet gewoon, maar ze worden door volwassenen in het leven geroepen. In die zin zijn ze vergelijkbaar met objecten, en zijn de volwassenen verantwoordelijk voor hun daden. Maar kinderen zijn ook mensen; die dus niet door een ander door middel van agressie geschaad mogen worden, en die, als dit wel gebeurt, schadevergoeding kunnen vragen. Dit houdt op zich nog niet in dat een ouder voor een kind moet zorgen. Maar een ouder dwingt het kind zich op deze aarde te vertonen, terwijl het kind daar niet om gevraagd heeft, of er in toegestemd heeft. Dit is vergelijkbaar met de bovengenoemde buurman. Het kind is gedwongen tot een afhankelijk bestaan en moet door degene die hem gedwongen heeft, onderhouden worden. Deze kan zich daar niet van af maken door het kind te doden of te laten verhongeren. Natuurlijk mogen de ouders iemand anders zoeken die bereid is de last voor het zorgen voor het kind van hen over te nemen.

De moeilijkheid in het bepalen van een libertarische houding ten opzichte van kinderen komt mijns inziens doordat ze de kenmerken van eigendom hebben (gemaakt zijn), terwijl het ook mensen zijn, maar dan niet "gegeven", zoals volwassenen (op eigen gelegenheid opdagend), maar tot bestaan gedwongen.

Het gaat niet om één van de aspecten van het kind (1. eigendom, 2. mens, 3. waarmee gehandeld is zonder zijn toestemming te (kunnen) vragen) te isoleren of weg te laten, en op grond hiervan te handelen,

en dat is wat Gilbert de Bruycker voorstelt te doen (benadrukken van 2., met verwaarlozing van 3.).

De vraag hoelang en in welke mate ouders de zorg voor een kind op zich moeten nemen, alsmede de vraag hoe de bovenstaande aspecten zich tot elkaar verhouden, verdienen een nadere studie.

W.A. Albada.

DE POLITIEK VAN DE HONGER

=====

Murray Rothbard 1)

De media vestigen in de eerste plaats de aandacht op de afschuwelijke taferelen van van honger stervende kinderen, en in de tweede plaats op de beschuldigingen en tegen beschuldigingen over welke regeringen- de westerse of de Ethiopische- er voor verantwoordelijk zijn dat de voedselhulp niet op tijd de uitgehongerde duizenden slachtoffers bereikt. Te midden van dit geweld van de media gaan de belangrijke en fundamentele vragen verloren. Bijvoorbeeld: waarom lijkt het alsof de natuur zich boos opstelt tegenover socialistische landen? Als het probleem dat van de droogte is, waarom vermijden de regens dan alleen de landen die ofwel socialistisch ofwel zeer statistisch zijn? Waarom lijden de V.S. of West-Europa nooit echt onder een bar klimaat?

De oorzaak van de hongersnood moet niet worden gezocht bij de goden of de sterren, maar in de handelingen van de mensen. Het klimaat is er niet de oorzaak van dat Rusland vóór de communistische revolutie een grote exporteur van graan was, terwijl de Sovjetunie nu graan moet importeren. De natuur is er niet voor verantwoordelijk dat van alle Oost-Afrikaanse landen, het juist de Marxistisch-Leninnistische landen Ethiopië en Mozambique zijn die het meest lijden onder massale hongersnood en dood.

" DE OORZAAK VAN DE HONGERSNOOD MOET NIET WORDEN GEZOCHT BIJ DE GODEN..."

Bepaalde oorzaken hebben overeenkomstige gevolgen, en het is een wet zowel van de natuur als van de samenleving, een wet waar men niet omheen kan, dat als de landbouw systematisch wordt belemmerd en uitgebuit, de productie van voedsel in elkaar zal zakken, en hongersnood het gevolg zal zijn.

De basis van het probleem is de derde wereld waar (a) landbouw overwegend de belangrijkste industrie is, en (b) de mensen niet rijk genoeg zijn om als er een crisis zich voordoet, voedsel van elders te kopen. Daarom is voor de mensen uit de derde wereld de landbouw de meest waardevolle bezigheid, en het is bijzonder belangrijk dat deze niets in de weg wordt gelegd, of dat zij op de een of andere manier wordt ontmoedigd. Maar waar er geproduceerd wordt, zijn er ook parasiteerende klassen die leven op kosten van de producenten. De derde wereld is in de laatste eeuw het favoriete strijdperk geweest voor het toegepaste marxisme, voor revoluties, staatsgrepen, en overheersing door marxistische intellectuelen. Overal waar dit soort nieuwe leidende klassen de macht hebben overgenomen, en een statistische of volledig marxistische regering hebben opgelegd, is de klasse die het meest is geplunderd, uitgebuit, en onderdrukt diegene die het meest productief was: de landbouwers en de veehouders. Letterlijk tientallen miljoenen van de meest productieve boeren zijn afgemaakt door de Russische en Chinese communistische regimes, en de overgeblevenen werden gedwongen hun eigen boerderijen te verlaten en te werken op cooperatieve- of staatsbedrijven, waar hun productiviteit in elkaar zakke, en dus de productie van voedsel drastisch afnam.

En zelfs in de landen waar het land niet direct genationaliseerd werd, bloeide het nieuwe ontluikende staatsapparaat op de rug van de boerenstand, doordat ze zware belastingen kregen opgelegd, en door dat ze werden gedwongen hun graan aan de staat te verkopen ver beneden de marktprijs. Het kunstmatig goedkoop gehouden voedsel werd dan gebruikt om de voedselvoorraden voor de stedelingen, die de belangrijkste steun vormden voor de nieuwe bureaucratistische klasse, te subsidiëren. De gebruikelijke gang van zaken in de Afrikaanse en Aziatische landen is de volgende geweest: Belgisch, Nederlands, Frans of wat voor imperialisme dan ook stelde kunstmatige grenzen vast van wat ze dan 'kolonies' noemden, en stichtten hoofdsteden om de agrarische massa's te besturen en er over te regeren. De nieuwe

" HET ANTWOORD OP HONGERSNOOD IS VRIJHEID ..."

klasse van hoge en lage bureaucraten leefde op kosten van de boeren door hen belasting op te leggen en hen te verplichten hun producten goedkoop aan de

staat te verkopen. Toen de koloniale machten wegtrokken, leverden ze deze nieuwe naties over aan de genade van marxistische intellectuelen, die in het algemeen waren opgeleid in Amsterdam, Brussel of Parijs, en die hun land het socialisme of een verder gaand statisme oplegden, en daarbij het probleem enorm vergrootten. Verder werd er een vicieuze cirkel gestart, lijkend op die, welke het Romeinse rijk op zijn knieën heeft gebracht. De onderdrukte en uitgebuite boerenmassa, die er genoeg van had uitgebuit te worden ten behoeve van de stedelingen, besloot de boerderij te verlaten en in te tekenen voor de verzorgingsstaat, voorzien in de stad. Dit maakt het leven van de boeren nog slechter, en dus verlaten er nog meer de boerderij, ondanks het feit dat er groffe maatregelen worden genomen om hen te beletten te vertrekken. Het resultaat van deze spiraal is hongersnood. Zo verplichten de meeste Afrikaanse regeringen de boeren al hun graan aan de staat te verkopen tegen slechts de helft of zelfs een derde van de marktwaarde. De marxistisch-Leninistische regering van Ethiopië dwong ook de boeren op zeer inefficiënte staatsboerderijen te werken, en probeerde hen met brute onderdrukking aan het werk te houden.

Het antwoord op de hongersnood in Ethiopië of elders is niet internationale voedselhulp. Daar deze hulp zonder uitzondering gecontroleerd wordt door de ontvangende regering, wordt het voedsel in het algemeen weggehouden van de boerderijen, om de zakken van de regeringsfunctionarissen te spekken en de toch al goed gevoede stedelijke bevolking te subsidiëren. Het antwoord op de hongersnood is de boerenstand van de derde wereld te bevrijden van de wreedheid van en de uitbuiting door de regerende klasse. Het antwoord op hongersnood is vrijheid en privé-eigendom.

1) Bewerkt door W. Albada

DEMOCTATUUR

door
Fred Dekkers

met een voorwoord,
o.a. van Henry Hazlitt.

Verkrijgbaar bij:
Fred Dekkers;
Lib.Studiecentrum
en Libertarisch Boekcentrum

prijs f 8.=

BIJEENKOMST EUROREPS

Op de jaarlijkse bijeenkomst van de Euroreps, de vertegenwoordigers van de diverse Libertarische groeperingen in Europa, zal op zaterdag 1 maart 1986 in Amsterdam weer gelegenheid zijn voor alle geïnteresseerden om oude internationale banden te verstevigen en nieuwe banden aan te knopen. Om 17.00 uur zal er een receptie zijn. Daarna zal er ergens gezamenlijk worden gegeten.

Diegenen die willen komen worden verzocht zich zo spoedig mogelijk bij de redactie van de Vrijbrief op te geven, waar U dan tevens de plaats van de bijeenkomst kunt vernemen.

o0o0o0o0o0o

Libertarisch Studiecentrum

Het doel van het studiecentrum is om de diverse problemen die een Libertarische maatschappij betreffen te bestuderen en zo mogelijk oplossingen aan te dragen die kunnen leiden tot een samenleving met een grotere vrijheid.

In dit kader zal er op zaterdag 24 mei 1986 een bijeenkomst worden georganiseerd in Antwerpen.

Na afloop van de middag zal er voor de avond iets gezelligs worden georganiseerd.

Nadere gegevens volgen nog, reserveer nu reeds die dag!

o0o0o0o0o0o0o

Het enige dat Libertariërs gemeen hebben is de overtuiging dat ze het recht hebben om niets gemeen te hebben

John Northrup 1982

(Adv.)

FREE WORLD CHRONICLE

nu in magazine formaat

Vrijbrief abonnees kunnen zich nog steeds abonneren voor \$ 10.-- (besparing 50 %).

Opgeven bij Redactie Vrijbrief.

**U KUNT UW ADVERTENTIE OPGEVEN
AAN DE REDACTIE. PLAATSING
VOOR ABONNEES VOORLOPIG GRATIS.**

DE VRIJE MARKT IN EEN ONVRIJE ECONOMIE

.....
ir. L.H.M. Jongen

Wanneer ik dit artikel schrijf heeft Wall Street juist een flinke daling achter de rug.

Natuurlijk was er een reactie omlaag te verwachten, zoals ik hier in december schreef: "bomen groeien niet tot in de hemel". Echter de reden van de daling en daarmee vermoedelijk ook het dalen van de aandelenmarkten in Europa, is wat vreemd: namelijk vanwege de rente. Wat is het geval? Doordat de werkeloosheidscijfers wederom gedaald zijn in de V.S. (een goed teken dat de economie daar goed draait) verwacht "men" dat de rente gaat stijgen. En inderdaad: stijgende rente is niet echt goed voor aandelen. Maar de reactie op de aandelenmarkt is dan wel om de verkeerde reden: de hogere rentekosten zullen bij de meeste bedrijven minder invloed hebben dan de beter draaiende economie.

Kortom, laat de daling nog even uitwoeden en koop dan call opties en aandelen. Fundamenteel draait de zaak nog steeds erg goed. Dus kunnen er in de V.S. en Nederland nog best wat stijgingen komen.

Concreet:

a. Koopwaardig zijn nog steeds Arbed, Kon. Olie. De grondstoffenfondsen worden, wat mij betreft, steeds koopwaardiger: betere economie = meer grondstofgebruik, hogere rente = meer inflatieangst.

Op het kooplijstje staan: Asarco, Homestake, Bougainville, Western Mining Australic en Riv Tinto Zinc.

Vul deze bon in, of geef hem aan een relatie:

Ja ik wil graag meewerken om onze vrijheid te behouden en te vergroten. Noteer mij voor:

- Een abonnement op de VRIJBRIEF voor / 40,- /BF 700,- per jaar.
- exemplaren van de brochure "Hoe Vrij bent U nog" à / 3,- /BF 50,-.
- Een literatuurlijst (met boeken van Ayn Rand, von Mises, Hayek, etc.)

Naam:

Adres: Tel.:

Ik zal / / BF overmaken op Uw rekening bij
(zie hieronder).

Stuur ook een proefnummer/informatie aan:

Deze bon opsturen aan: Libertarisch Centrum Nederland (zie hieronder).

Verantwoordelijk Uitgever: ir. H.J. Jongen, Statiestr. 57 - Bus 3 - 2180 Kalmthout (België)

Nederland: Libertarisch Centrum, Fazantenkamp 818, 3607 EB Maarssenbroek. Tel. 03465-64994. AMRO Bank rek.nr. 46.24.31.320 (Giro 8238 AMRO Bank Amsterdam) t.g.v. Libertarisch Centrum; abonnementsprijs / 40,- per jaar; donateurs min. / 100,- per jaar.
België: Herentalsebaan 109, B 2100 Deurne; Bank J. van Breda rek.nr. 645-1240465-64 t.g.v. VRIJBRIEF; abonnementsprijs BF 700,- per jaar, donateurs min. BF 1.500 per jaar.

Ook de wat speculatieve mijnen in Zuid Afrika: Vaal Reefs en Rand Fontein.

b. de adviezen van december:

Warrants KLM: aanhouden.

Call opties Palaroid en Penzoil: enorme winsten die in veiligheid gebracht moeten worden; dus verkopen.

Indien U op advies toen AKZO gekocht heeft, zou U nu call opties april 160 op f 9,- kunnen schrijven.

Overigens hebben slechts 100 AKZO aandelen zodoende genoeg winst opgeleverd om Uw Vrijbrief-abonnement voor de volgende 100 jaar te betalen! (bij gelijkblijvende abonnementsprijs)

